

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת בר מצוה

של נכדו היקר הב' ישראל גי"ו בן הרה"ג רבי יואל משה מרדכי שליט"א

יום ד' פרשת קרח תשפ"ב לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ש"א

חלף עבדתם אשר הם עובדים את עבודת אהל מועד. ואיתא ברמב"ם (ה' שמיטה ויובל יג"ב) ולמה לא זכה לוי בנחלת ארץ ישראל ובביזתה עם אחיו, מפני שהובדל לעבוד את ה' לשרתו ולהורות דרכיו הישרים ומשפטיו הצדיקים לרבים, שנאמר (דברים לג"ו) יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל, ולא נוחלין, ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל השם שנאמר (שם לג"א) ברך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם, שנאמר אני חלקך ונחלתך ע"כ. ואם כן מתנות כהונה מגיע להם עבור שהמה מקיימים יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל.

והנה במתן תורה כתיב, ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לוחות העדות (שמות לא-יח). וברש"י ככלתו כתיב חסר, מה כלה מתקשטת בכ"ד קשוטין, הן האמורים בספר ישעיה (ג"ח), אף תלמיד חכם צריך להיות בקי בכ"ד ספרים ע"כ. ולכן כיון שהלויים המה העוסקים להרביץ תורה לישראל, שהם כ"ד ספרים, על כן לעומתם ניתן להם כ"ד מתנות כהונה.

אמנם הכ"ד ספרים הם רק חלק תורה שבכתב, אבל עדיין יש תורה שבעל פה, שהיא ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ורק על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית (שמות לד-בז), זו תורה שבעל פה (גיטין ס:), על כן כנגדו באה לשבט לוי עוד מתנה נוספת, מתנה כ"ה מברכת כהנים, שהיא יתירה על כולם, שהכ"ד מתנות

ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי וגו', לך נתנים למשחה וגו' (יה-ח). וברש"י לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם ע"כ. וברבינו בחיי (פ' נשא) כתב, כה תברכו את בני ישראל (במדבר ו-כג) ועל דרך המדרש, כה תברכו, מסר להם הקב"ה הברכות לכהנים במתנה שיהא כח בידם לברך את ישראל. ולפי שעתיד למסור להם כ"ד מתנות כהונה, ועם זו הם כ"ה, לכך הזכיר הלשון הזה, כ"ה תברכו, כלומר עם ברכת כהנים הם כ"ה ע"כ.

ובתורה משה (שם כו). הקשה, הא ברכת כהנים הכהן נותן לישראל, ולא ישראל נותן מתנה לכהן. וכתב דעל ידי שהכהן מברך את ישראל, מתברך הכהן ביותר בברכה יתירה, כמאמרם (חולין מט.) רבי ישמעאל אומר למדנו ברכה לישראל מפי כהנים, ברכה לכהנים עצמן לא למדנו, כשהוא אומר ואני אברכם, הוי אומר כהנים מברכין לישראל, והקב"ה מברך לכהנים ע"ש. ואם כן על ידי ברכת כהנים מתברכים הכהנים מפי ה', ושפיר הוי ברכת כהנים מתנה כ"ה להכהנים ע"ש.

ויש להבין מהו ענינו של מספר הכ"ד מתנות כהונה דייקא. ולמה המתנה היתירה של ברכת כהנים נפרדת לפרשה בפני עצמה. ויש לומר דהנה כתיב בפרשתנו (יה-ב) ויאמר ה' אל אהרן בארצם לא תנחל, וחלק לא יהיה לך בתוכם, אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל, ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה

ח-ז), וכדאיתא במשנה (אבות ד-ט) כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימו מעושר, וסוף הכבוד לבוא. ולכן בתחלה ניתן להלויים שיורו משפטיך ליעקב כ"ד מתנות כהונה, אשר יהיה ביניהם כאלו שיצטרכו עדיין לקיים את התורה מעוני. אבל בסופו יבוא אליהם מתנה כ"ה, ואני אברכם, שידו מלאה פתוחה קדושה ורחבה, שיתקיים בהם מה שהבטיחו חז"ל שסופו לקיימה מעושר.

*

ואמרו (אבות ג-ה) כל המקבל עליו עול תורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. וחוצ' מפשרטן

של הדברים, עול מלכות, פורקין ממנו משא מלך ושרים, ועול דרך ארץ, עמל וטורח הפרנסה (רע"ב), יש בזה עוד דברים, כי ה' אמר אל אהרן, בארצם לא תנחל, וחלק לא יהיה לך בתוכם, אני חלקך ונחלתך. והכוונה שכאשר האדם זוכה להגיע לרום המעלות, אז כל עניני גשמיים לא תופסים אצלם מקום, ומוצא כל סיפוקו ותאות נפשו בתורה ועבודת קונו, ויפה להם שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא (שם ד-ז). ואין מצות התורה לעול על צואריו, אלא משתוקק מתי תבוא לידי ואקיימנה. ועל זה אנו מתפללים (בברכת אהבה רבה) ושבור 'עולנו' מעל צוארנו, דהיינו שהעול מלכות שמים לא יהיה עליו לעול, אלא לתענוג, ועל דרך עולמך תראה בחייך (ברכות יז).

והמקבל על עצמו עול תורה, בסופו ירגיש מתיקות התורה ומצותיה, שהם נחמדים מזהב ומפז ונופת צופים. ומעבירין ממנו 'עול מלכות', שקבלת עול מלכות שמים אינה עליו עוד לעול. וזהו שסיים ה' לאהרן, אחר שנתן לשבט לוי הכ"ד מתנות כהונה לברית מלח עולם, ויגיע להם פרנסתם בלי עמל דרך ארץ, מכל מקום אתה אהרן 'בארצם לא תנחל', לא יהיה לך הרגשת קבלת נחלה במה שאתה מקבל פרי הארץ, יחלק לא יהיה לך בתוכם, לא תהא איכפת לך החלק שאתה תקבל מתוכם, כי 'אני חלקך ונחלתך', שבעבודת קונו שם הוא מוצא תענוגו ונחלתו, אשר לא יסולא מרוב זהב ופז. ■

הם מוגבלים מידי בשר ודם, לא כן ברכת כהנים, ואני אברכם, היא ברכת ה' להכהנים. ובברכה זו נאמרה 'יברכך ה' וישמרך' (וי-כד), כי לתורה צריכין שתי ברכות אלו ביתר שאת, וכמאמרם (ברכות לב): חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה אחת וחוזרין ושוהין שעה אחת, וכי מאחר ששוהין תשע שעות ביום בתפלה, תורתן היאך משתמרת, ומלאכתן היאך נעשית. אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת. ובירושלמי (שם) שתורתן מתברכת ע"ש. ועל זה מתברכין יברכך ה' וישמרך.

*

ויש לומר עוד, דמבואר ברמב"ם (שם יג-יג) ולא שבט לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו לדעה את ה' והלך ישר כמו שעשהו האלקים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קודש קדשים ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים, הרי דוד ע"ה אומר (תהלים טז-ה) ה' מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי ע"כ. ואם כן לכל לומדי תורה שהקדישו ימיהם לעבודת קונם, יזמין להם ה' פרנסתם, דוגמת הכ"ד מתנות שהנחיל לשבט לוי.

והנה הכ"ד מתנות כהונה, לא צוותה התורה על כל ישראל לשלוח מעשרותיהם לשבט לוי בכלל, והם יחלקו ביניהם המגיע לכל איש ואיש בשוה, אלא אמרה תורה דכל אחד יוכל ליתן מעשר לאיזה לוי שירצה, ואם כן יוכל להיות שלוי אחד מתעשר בהון רב, והשני ימות ברעב, כי אולי לא יותן לו כלל, והרי אין לו נחלה בארץ לחרוש ולזרוע ולהתפרנס מעצמו. [ועיין בתורת משה פ' שמות (יב: ד"ה ועדיין) מה שכתב בטעמו]. ואם כן יתכן שיהיה בשבט לוי עניים העוסקים בתורה ועבודה מתוך הדחק.

אמנם זהו רק בתחלת כניסתו לעבודת קונו, והיה ראשיתך מצער, אבל אחריתך ישגא מאד (איוב